

Keresztury Dező: Arany János géniusza

A lángelme műveiben újdonságát és váratlanságát szokták ünnepelni; a kinyilatkoztatásszerű erőt: a szellem csodáját, és a túlnemérszerű egyetlenséget: az egyéniség csodáját. Arany költői világa műveltségünk szerves elemévé vált, olyan természetes birtokunkká, melyet már alig látszik szükségesnek ápolni. Szelleminél páratlansága, alkotásainak egyszerűsége nemigen válik tehát tudatossá közönségünk körében. Ő maga sem hangsúlyozta eredetiségét. Mintaképek tekintélyével támasztotta alá a maga igazát. Elávetette magát a nyelv törvényeinek, s mégis, egy magyar költőben sem volt annyi kifejezésbeli merészség, mint benne. A költői műesség mesterének mutatta magát, aki csak a hangzás dísz változataiban, a formák tökéletességében, a képek biztos és eleven rajzában leli örömet, s közben egy nagyarányú, új magyar világot épített fel.

Arany nem a semmiből épített világot magának; a valóság rüszaváros, ellenséges anyagát formálta át költészetté. A nép világából indult ki, de felhasználta mindazt, amit - mint értékes ércet - a régiségből is kibányászhatott. Bölcsője „magyarrá ringatta”; kötelességtudása harajában jelölte ki helyét; meggyőződése volt, hogy az igazi költő „az legyen, mi népe”. De ennek az elidegeníthetetlen, szilárd magyarságnak birtokában nyugodt biztonsággal engedte a világirodalom nagy szellemeit magára hatni.

Költészete valóban egész és egységes világ. Az évekkel ő is változott, bár soha nem tagadta meg azt, amiért egyszer lángolt: Petőfit és a népet, s azt sem, amit